

## **Vastaus kirjalliseen kysymykseen Kilpailu- ja kuluttajaviraston yritys- kauppavalvonnan kehittämisestä otto-oikeudella**

### **Eduskunnan puhemiehelle**

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Atte Harjanteen / Vihreät näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 26/2021 vp:

Miten hallitus toimii varmistaakseen, että Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on aito mahdollisuus tutkia ja mahdollisesti puuttua kaikkiin eri toimialojen toimintaa selvästi keskittäviin ja markkinoiden toimintaa heikentäviin yrityskauppajärjestelyihin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kansallisen yrityskauppavalvonnan tarkoituksena on tunnistaa kilpailulle – ja viime kädessä kuluttajille – haitallisia yrityskauppoja ja puuttua niihin ennakoivasti. Valvonnalla pyritään turvaamaan markkinoiden kilpailullinen rakenne ja estämään sellaiset yrityskaupat, jotka antaisivat mahdollisuuden esimerkiksi korottaa hintoja tai heikentää tuotteiden laatua tai valikoimaa. Yrityskaupan osapuolten liikevaihtojen perusteella määräytyy se, tuleeko yrityskauppa ilmoittaa kilpailuviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus ja toimivalta yrityskauppojen arvioimisessa Euroopan komission ja kansallisen kilpailuviranomaisen välillä jakautuu siten, että suurimmat unioninlaajuiset keskittymät tulevat komission arvioitavaksi ja pienemmät järjestelyt kansallisten viranomaisten tutkittaviksi. Kansalliset liikevaihtorajat yrityskauppojen ilmoittamiselle ovat alhaisemmat kuin Euroopan komissiolle ilmoitettavien yrityskauppojen liikevaihtorajat. Kilpailulain mukaan yrityskauppa on ilmoitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ennen yrityskaupan täytäntönpäytäntöä, jos yrityskaupan osapuolten yhteenlaskettu liikevaihto ylittää 350 miljoonaa euroa ja vähintään kahden yrityskaupan osapuolen Suomesta kertynyt liikevaihto ylittää kummankin osalta 20 miljoonaa euroa.

EU-sääntelyn perusteella yrityskauppaa käsittelevää kilpailuviranomaista voidaan vaihtaa komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välillä. Komissio on parhaillaan arvioimassa tarvetta muuttaa muun muassa kilpailuviranomaisten välistä yrityskauppojen siirtojärjestelmää, mahdollisesti myös ilmoituskynnyksen liikevaihtorajan alle jäävien kauppojen osalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö aikoo arvioida mahdollisuuksia ja tarvetta muuttaa kilpailulainsäädäntöä siten, että yrityskauppoja voitaisiin tutkia voimassa olevassa kilpailulaissa asetettujen liikevaihtorajojen alapuolella. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi laskemalla liikevaihtorajoja tai lisäämällä lakiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ns. otto-oikeus eli oikeus ottaa tutkittavaksi myös liikevaihtorajat alittavia yrityskauppoja. Yrityskaupan ilmoittamiskynnyksellä ei olisi vaikutusta yrityskaupan arviointitapaan taikka puuttumiskynnykseen. Suomessa Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi hyväksyä yrityskaupan sellaisenaan, asettaa sen hyväksymiselle ehtoja tai esittää markkina-oikeudelle, että yrityskauppa kiellettäisiin. Valtaosa yrityskaupoista hyväksytään sellaisenaan.

Vuosina 2017–2020 virastolle ilmoitettiin 128 yrityskauppaa, joista 107 hyväksyttiin ensimmäisessä vaiheessa. Jatkoselvitysvaiheeseen eteni 20 kauppaa, joista 12 ratkaistiin sitoumuksin ja kahta esitettiin kiellettäväksi markkinaoikeudelle.

Liikevaihtorajan laskemisen tai ns. otto-oikeuden osalta arvioidaan missä määrin muutos tehostaisi viraston yrityskauppojen valvontaa, kun virasto voisi tutkia aiempaa useamman potentiaalisesti liialliseen keskittymiseen johtavan yrityskaupan kilpailuvaikutuksia. Vaikutuksia olisi todennäköisesti myös kotimarkkinoiden kilpailullisuuteen ja keskittymiskehityksen hillitsemiseen. Asiassa tulee arvioitavaksi myös mahdolliset Kilpailu- ja kuluttajavirastoa koskevat resurssivaikutukset sekä vaikutukset yritysten kannalta, kun aiempaa useampien yritysten tulisi ilmoittaa yritysjärjestelynsä virastolle ja pidättäytyä järjestelyn toimeenpanosta ennen viraston hyväksyntää. Arvioinnissa selvitetään myös muiden EU:n jäsenmaiden lainsäädäntöä ja sitä, olisiko muutoksella vaikutusta yritysten kannalta ennustettavuuteen, oikeusvarmuuteen ja hallinnolliseen taakkaan. Kansallisen lainsäädännön muutosta harkittaessa huomiota kiinnitetään myös komission yrityskauppavalvontaa koskeviin muutossuunnitelmiin sekä niiden kilpailu- ja yritysvaikutuksiin.

Helsingissä 22.2.2021

Työministeri Tuula Haatainen